

המציפה

ערתון שבועי

לכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים.
יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר ההתימה על המצפה

כאוסטריא אונגרי:
 לשנה 7 כתרין
 לחצי שנה 3.50
 לרבע 1.75
 באשכנז:
 לשנה 8 כתרין
 ביתר הארצות:
 לשנה 9 כתרין — 9.50 פראנק.
 "רמת המצפה"
 נכנסת עתה בגליון עצמו, הגדול עונה משהיה
 ומכיל חמור ספרותי יותר מאשר עד כה.
 אין הנהגה מהמחיר.

מחיר גליון בודד 14 הלר.
 מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים
 לפי גודל השטח.
 ברכת מו"ט 60 הלר. הודעת אירוסין כתר.
 זו או זו בראש הגליון שני כתרין
 המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
 רק שם מקומו החדש, כ"א גם שם
 מקום בית הדאר הקודם.
 קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918
 האדרסה לבית המערכת ולדאמיניסטריצה
 „HAMICPE“ Kraków,
 (בחוק לארץ לחוסיף: Oesterreich)
 בע"פ: רחוב סעבאסטיאנא 32

Kraków, 28 Stycznia 1910.

גליון ה.

קראקא, י"ה שבט פ' יתרו תרע"ו.

פרי האנס, הביא את משפטו לפני שומרי הצדק, ולפני עיניהם נגולה התמונה הנוראה של היה צהובה בדמות אדם, שבציניזם מנואל שקן עשרות היו נעורים וטמא את נתיבתם לעד, לא מצאו השופטים בתוך ספר החקים עגש יותר משה מעשרות כתרין אהדות קנס וישיבת ירה במשמר.

המקרים הללו לקוחים מתוך הכרוניקה המשפטית של הימים האחרונים. מובן מאליו, שהמון מקרים בדומים להם נשארים סתרי בתי המשפט ותעלומות אותם מאחינו האמללים, שגורלם הביאם לבקש את משפטם בבית הדין. במשך הימים הולך ומתברר לנו, כי נהפך בית המשפט באיוו מקומות לכליזר אנטישמי ויושט יד אהוה ליתר המוסדות, אשר הצינו להם למטרה לרדוף את היהודים ולהדפם מעמדתם. אבל אם התעמולה של המפלגות המדיניות השונות ופעולותיהם של המוסדות המדיניים בארץ הן סכנה כלכלית ליהודים שתוצאותיה תהיינה בלי כל תפונה קטסטרופה

את מעשהו מתוך צלילות דעת נמורה והכנה מוקדמת, ובכל זאת יצא הרוצח זכאי במשפטו יהודיה אהת נענשה עגש קשה על חבשה סהורה בגליונות עתונים נוצרים דתיים, בעוד שהפרוקורטוריה לא מצאה לנהיג להטייל האשמה גם על הנוצרים, המוסרים את עניני הדפוס הקדושים למטרות הלוניות כאלה. והאחרון הכביד, הלא הוא המשפט ברי שהוא עוות צדק מנקרה עינים ומאימרת עלינו בהתפשטותה. אופה נוצרי ערך לו על יד הנותו הדר השוך ובבוא אליו נערה יהודיה היה מושך אותה לתוך הדרו ואנס אותה. במשך זמן קצר הספיק להמיט אסון נורא על ילדות עניות בנות "ג" — "יד שנים, אשר גורלן המר הובילן להנותו. הורי האנושות הוכרחו כמובן להסתיר את הרפת בנותיהם, אבל בעיר היה מעשה הפשע ידוע לכל, ובית המשפט לא התעורר בכל זאת לעורר חקירה ודרישה, וכשנגדשה לסוף הסאה ואחד האבות, שבתו הרבה נאנסה, וטהר הייה הועם לנצה ע"י

נולדה שולדנפריי מארשים קראקא
 הגני מכרחה את יודתי מ' יהודית שפירא בווינ לארוסה עם מר יוסף וויעניער בפרונדניק במו"ט.
 מרים לאוער.
 הריני מברך במו"ט את ידידי מר אפרים זלמן הודביץ להתנותו.
 יצחק פונקהף.

לפני יערי המשפט.

בארץ "האפשרויות הבלתי מוגבלות" הברוכה, התחיל סדר חדש של רדיפות היהודים. השופטים היושבים על כסא הדין ואשר הפקדו לשמירת הצדק והסדר והקי הארץ ולהגנה על היו הצבור מפני עוברי עבירה התחילו להוכיח במעשה, כי הצדק הוא מושג יחסי ובית המשפט — מוסד טנדנציוזי ולא חברתי. בבית המשפט בס' הוכח באותור ובמופתים, כי הורג נפש החנוני היהודי עשה

כ"לולב" זאת בעלת עינים טרוטות, וזאת בעלת צורה מכערה...

הוא סוגר כנעל את עיניו, להנצל מכל ההרהורים והמחזות האלה, אולם עתה מסיפות התמונות לחוג ולנוע לפניו: לחיים מנומרות, עינים טרוטות, אפים ארוכות-עקומות וקצרות, רחבות שקערורות, פיות עם שפה עבה, סדוקה, שינים רהבות, נפילות, רגל הגרת... פה, זוהמא... כיעור... כיעור...

לפני חמש שנים — הוא מזורר מחמת מיאוס, וזוכר — הצינו לפניו עלמה המודה ויפה... אולם אבותיה העניקו לה מהר רק חמש-עשרה מאות כסף... היא כבר נשאה לאיש... ושוב הוא נזכר באותה הנערה הנחמדה מלפני שלש שנים... ממש בת-מלכה... ואולם בספה היה מעט, רק אלף כסף... וגם היא כבר אשת איש, רק הוא לברו נשאר בבחוריו. מדוע... מדוע... מנקר במהו.

או, כשנשתחרר מחובת-הצבא לפני שש שנים התחיל לחתענין בשדוכים, כבר היה סוחר עומד ברישות עצמו, והונו עלה לשני אלפים כסף. כמובן דרש, כי חון הבלה יעלה פי שנים מהונו, כי על בן גבר הוא, וגם משוחרר מצבא, וגם סוחר...

אחרי שרתיים-שלש הודמניות עם כלות שונות ותר על תביעתו עד לסך שני אלפים, על-כל-פנים מחויבה נערה להביא כסף כסכום-הנדוניא של החתן... עתה, בדוחק אמנם, יעשה עוד הנחה, לכל הפחות חמש-עשרה מאות, אך פרוטה לא נגרעת! — ובא מוסר-כליות ונוקב: אלו הוריד לפני המש שנים את המחיר, כי אז היה מאושר עם אותה העלמה... אולם הלא "גבר" הוא, וגם משוחרר, וגם סוחר, וגם בעל רכוש בטומונים! — — — המרכבה עמדה ותפתיע אותו.

הצוניותך, בה כרגע שאתה מרגיש עצמך כאדם שנדחק למקום זר... אולם לגמרי אחרת יהיה, אם יסע במרכבה. העגלה הרוחרת תגיע בשאון רב עד לפני הבית, העגלון ירד לפניו בשאתו את מעילו העליון הכיתה, ובפתחו את הדלת יודיע בקול: ארון שואל למעונכם! — ארון שואל למעונכם! הוא מונה את המלים ונהנה מהן הנאה מרובה, והוא מתאר לעצמו איך בני הבית ילקו במין חרדה, הלבבות יחלמו כזוג הפעמונים, וברגע מכובתם — יכנס הוא כגבור מנצח, כרגע נודמנה לו מרכבה וישב בה. "לרוחב נ, מספר נ,!" קרא אל הרכב, תיכף נשען בגדלות עשויה. רוצה הוא לבא שמה בגדל-רוח ובדעת זחה, מצב-נפש כזה עלול להשיפע על הצוניות ולהראותו בתור אדם המעלה משררה של סוחרים הגונים.

והוא מנחש: לבו רך כל-כך, סימן כי הפעם ימצא את מבוקשו... וכלום מה הוא מכשך... כסף הרבה מאד ומחותנים עשירים ובלה נאה... התביעות האלה אינן עולות מגדר האפשרות... הן ערך הבחורים ושום רב בעתים הללו, עד כי בחור עני שאין לו פרוטה זכה בכלה עם נדוניא רבה, ומדוע יפחית מערכו הוא? וכמו מאליה מתרוממת הוד למשש בצלחת: שם מונח רכוש, שני אלפים כסף מזומנים, לסלק בשעת "תנאים"... ובכל זאת נסיעתו זו איננה הראשונה, כבר הוצעו לפניו "נכבדות" והוא נסע לא פעם ושנים לראות ולהראות... והשנים הולכות ומוסיפות על שנות חייו עד כי עתה לשנת השלשים הגיע... ובחשתקעו במחשבותיה, כמו עולים לנגד עיניו כל המחזות של "השדוכים" ומתבלשים לפניו: הנה "כלות" שונות ומשונות כמו שולחות את ראשיהן, ופניהן מוסכים אליו בחוצפא, נדמה לו, כי אחת לאחת הוא מכירן היטב, שם נוצה ועבה, ושם גבוהה ורוה

פיליטון

"חתן דמום"

מאת ראובן פאהן.

כשנכנס לעירה סר לבית אכסניא לא לשם אכילה או שתיה, רק ביטביל תקן תלבשתו והצוניותו בעמדו לפני הראי, התחיל בודק בתמונתו, המגבעת — מאלה של הפירמה הביג! — מתאימה אמנם, אך מפפק הוא עתה אם בחרה בטוב-מעם נדמה כי הראש רחב קצת מן הצרך, ושוליו צרים יתר מכפי השעור... התלבשת? רק מתחת המחט! מעשה ידי חוט אמן במלאכתו, האין פה מתחת לאורוע קמט כל-שהוא?... והנעלים? מהם הוא באסת שבע רצון, מי כמהו מכיר ברגליו "הדוביות" אשר קבלו צורה הגונה כל כך... פה הנעל קצר — וזה יפיו... אחרי תקנו במקצת את בגדיו ואבורייהו: את הצוארון, בתי-היד והעניבה המגונות, חסתכל גם בפניו. באותו רגע נראה מעין שחוק-הנאה מעיניו האפורות-מימיות, וגם מסביב לשפתיו העבות המשתרעות לרחב פניו השחרירי, שסנטרם גלוה בליל ובקצהו זקן-פרנצי קטנטן מתחת לשפם מתולתל כראוי. מוכן הוא איפא במצב כזה לראות ולהראות, כצאתו החוצה נמלך בעצמו, אם ללכת רגלי שמה, כי הלא סמנו לו את הרחוב, המספר והמעון או לנסוע במרכבה... והוא מהרהר: אם ילך רגלי ברחוב ויגיע אל אותו הבית, ירגיש עצמו ככד-האברים וגם ככד-התנועה, צריך לפתוח את הדלת ולשאל בענות-הן "פה מעון הארון נ, נ,? ומכרה הנך לכון בפנישה ראשונה זו את הקול, את התנועה ואת כל

לאומית נוראה, שבעוד זמן קצר תבלט בכל חודי הגנה עלולה המנדגין החדשה של בתי המשפט להעמיד את מצבנו בשורה ישרה עם מצב אהינו שברומניא שהם משוללים כל הגנה והייהם תלויים להם מנגד בכל רגע ורגע ונפשם הופקדה לכל חזיר מיער ומתעלל. עבודת בתי המשפט ויהוסם אל היהודים יבססו את ההכרה בקרב ההמונים הרחבים שהיהודי עומד מחוץ להקים וההכרה הזאת תהריב במעשה את יתר הפליטה של שווי הזכויות שהיהודים "נהנים" מהן בארץ החפשיית".

ועל הסכנה החדשה הזאת צריכים לפקח עינים כל אלו אשר מעמדנו הכלכלי והמדיני פה מרוב אל לבם. כל עוות דין וכל נזל משפט ביחס ליהודים צריך למצוא ארץ הדו בקרב העתונות ובקרב הפרלמנט ובתוך אספות מהאה. אותם היסודות בעמנו שעוד לא הניחו מידם את נשק המלחמה בעד הקיום הלאומי ולבם ער לצרכינו צריכים להתאמץ בכל האמצעים שבידם להשמיע ברמה את מולד מהאנתנו הנמרצה נגד ההתנפלות החדשה על זכויותינו ונגד אלה דההופכים את המשפט למשפה ואת הצדקה לצעקה. ישמעו נא אויבנו את קולנו וידעו כי לא נתן ולא נרשה לרמוס את זכויותינו ברגל גאווה ולעשוק את משפטנו בעצם היום. ידעו נא כי עוד לא הופקרו היינו לגמרי וכי לא עדר אנהנו כי אם עם ועדה ועינינו פקוחות עליהם ועל התנהגותם. אולי ישמעו ויזהרו מעט במעשיהם ש.

על המצפה.

אוטונומיה.

אוטונומיה, חרות — מושגים מלבנים, מושגים שאליהם נוהה כל עם משועבד. במקום שהממשלה

הוא קונסטיטוצית ומתחלקת לכמה מדינות, כמו למשל באוסטריא נותנת הממשלה המרכזית חלק משלטונה לועדי המדינות והמדינה משתדלת בכל כחה להרחיב את חרותה זאת. במקום שהממשלה הוא אבסולוטית, שם כל אחד ואחד נוהה אחרי החיות והם חושבים איך לאטללים כל עוד לא ישיגו את דרישותיהם. החרות הוא מושג נעלה, אחריה נוהה כל עבד, כל אסיר, כל משועבד, כל גר, כל נענה ונדכה. אך לא תמיד החרות היא לטובת בעליה. לפעמים הוא שמורה לרעתם, אם מכלי דעת אך להשתמש בחרותם או שהם משתמשים בה לזקק אחרים וממילא גם לזקק הם. ילד מפונק מנועה, שלא ידע כל עול, רק לעתים רחוקות יהיה חבר טוב לסביבתו. במעט תמיד יהיה בעל תאוה, זולל וסוכא, חרותו שמורה איפא לרעתו. באשר אינו יודע איך להשתמש בה. לפני המהפכה של שנת 1789 הפיצו העניצקלופדיסטים ספרות של חרות, ובאמת קמו אנשים צדיקים ומחו נגד הזכויות היתרות של מעמד האצילים והכהנים ודרשו גם לאזרחים, המעמד השלישי, משפטים צדיקים. אך המעמד השלישי לא היה ראוי עוד למשפטים כאלה והקלוב היעקבי בשאיפתו הקיצונית לחרות שנח לגמרי את חובתו לארצו וקם נגד מטיכו. נותני חרותו, שנוכחו עתה, כי המעמד השלישי איננו ראוי עוד לזכויות כאלה. — גם לנו היהודים באוסטריא יש אוטונומיה דתית רחבה. כל קהלה בחרה בעצמה את מנהליה, ממנה בעצמה את שוכיה ואת רבניה ומציעה גם לפני ראשות ביה"מ קנדידטים למורי-דת. — רב ומורה דת, אצליהם אין חלוק בין קבלתיקציה של הכהן ובין זו של מורה-דת ולפעמים כהן הקהלה הוא גם מורה דת בביה"מ. ואצלנו? הרב יש לו קבלתיקציה אחרת ומורה-דת יש לו קבלתיקציה אחרת ואיש לא יבין את שפת רעהו. תהום מבדיל ביניהם. כאן תורה ומצות — וכאן לשון וחכמה וזה. ומי אשם בדבר? הוי אומר האוטונומיה של הקהלות, כלומר שכל קהלה נפרדה לעצמה בכח האוטונומיה ואין למעלה ממנה. אלמלי היתה אגדת-קהלות ובענינים כאלה התעסק ועד של יחיד סגלה, בודאי לא היתה העוובה כה רבה בענין זה. ראש הקהלה בעיר נ, טוען, שמורה-דת אינו צריך להיות בן תורה, כי בבית-הספר אין לומדים תורה, אכל טעות בדרך אדוני ראש הקהל! אם מורה-דת של עם אחר הוא מלמד תיאולוגי, מדוע לא יהיה

גם מורה-דתנו מלמד בתורה ואין לך עלבון גדול מזו לדגנו ולעמנו כתתנו תאר מורה-דת לאיש שאינו יודע את דתנו. מורה-דת בן-תורה יש לו השפעה על תלמידיו ומלמדם ע"פ יסודי הדת, מוסר ודין ומהכב עליהם גם את היהדות וגם את התרבות בראותם, ישנם בן תורה יוכל להיות משכיל וגם משכיל אינו צריך לבגוד באלקיו ובעמו. מורה-דת בן תורה מתקרב אל רב הקהלה, וזה בתורתו וזה בהשכלתו מדימים את מושג המוסר של בני הקהלה עצמה. בכלל מורה-דת בן תורה הוא בלי חפץ בקהלה. — כל נוצרי יוכל להיות נוצרי טוב בלי דעתו את השפה הלטינית, כלומר השפה הלטינית וכלי ידיעת חקי תורתו, ואצלנו אי אפשר לתאר כלל יהודי בלי ידיעת ע"פ הקריאה העברית ודינים הנהוגים. יום יום, מורה-דת אצלנו היה צריך לפי זה לדעת יותר מתורתנו מאשר יודעים מורי-הדת בעמים. זהו להלכה, אבל במעשה אחרת היא. אצלם מורה-דתם יש לו מומחיות תאולוגית, ואצלנו ראשי הקהל אינם חורשים ממורי-הדת אפילו ידיעה עברית ובכמה קהלות נשים הן מורות-דת. ויש קהלות שאין בהן מורי-דת כלל, כי בהגות הקהלות תחשבה אותם אך למותר. האין זאת אירוניה מרה? — לפני כמה שבועות היה מעשה בקהלה גדולה, יששם פנזיה כהונת מורה-דת, כאשר רבו הקנדידטים, קבעה ראשות הקהלה קומיסייה לבחינה והרב אביד בראשה וקראה לקנדידטים אחרים, לעמוד לבחינה — חוץ בלתי נפרץ! — בין הקנדידטים עמד מורה-דת אחר מעיר קטנה בעל ידיעה רחבה בתורה ובתלמוד — ג"כ חוץ בלתי נפרץ — הרב הגאון ראה מפוס אחר לגמרי ושטח מאד על המציאה וכמוכן עמל בכל כחו לטובת הקנדידט הזה, אך ראשי הקהל מפנת השקפתם, שאין צרך למורה-דת בידיעה רחבה בתורה, עשו אחרת והציעו קנדידט אחר, שמעתי מעשה ונזכרתי מעשה אחר. בלבוב היה שומה אחר, בששאלו אותו: כיצד בחרים רב בעיר קטנה? ענה: טובי העיר יוצאים אל מחוץ למחנה, חופרים כור, שופכים לתוכו מים, אח"כ הם משליכים שמה את כל יהודי העיר, ומי יסקר ביותר הוא צף למעלה ונעשה לרב. האם לא עשו בן ראשי הקהלה בעיר הגדולה זהו? — מה לעשות? לנו נחוץ כנס, אגודת הקהלות, צנטרליה, קלגיום של מומחים, ולא אוטונומיה של קהלות, כלומר פרוד גמור. קלגיום כזה ישתדל, שבכל עיר ועיר יהיו מורי-דת

ובל הקהל עומד על רגליו ומוריד דמעה על נפטר דא ונפטר הא, ואברהם לבנסארט לא יזכר ולא יפקד. שכחה אותו אומתו, אינה מרגישה את העדרו. וימת בנו כשרון ההרגשה, אבוי לך, אבוי לך... מספר צעיר, משורר חביב היה להספרות העברית החדשה — ושמו היה אברהם לבנסארט ויספר המספר מחיי הסביבה שלו באומנות יתרה, וישר המשורר שירי החיים, שנתן להם יותר מאשר לקח מהם. ויעשיר המספר והמשורר החם הזה את הספרות במרגליות ופנינים יקרות, וימת המספר המשורר ושותקה השירה העברית, אין מלה בפה, ישכחתהו הספרות היפה, אינה מזלת אף דמעה קטנה אחת עליו. וימת כשרון ההרגשה בנו, אוי לנו!

ושוכב המשורר בקבר ומרגליותיו מתגוללות ואין מאספן. ושוכב המספר בקבר ומדבר אלינו מקברו, כאוב מארץ ישמע קולו, עזובנו הספרותי מתחנן אלינו, כי נוציאו לאור, ואנו אוממים אזנינו. וימת בנו כשרון ההרגשה... ואני, ידיו הנאמן של הנפטר האומלל, עומד ומצפה ומיחל, אולי סוף סוף יעלה זכרונו על לב מי מהמשוררים והמספרים החדשים, וארא כי אין איש משים על לב. ואני עומד לי בקרן זווית ומשורר לכם שיר המות — במטותא מכס, אתם שהיכלת בידכם, הדליקו נר לנשמתו הטוהרה, הקימו מצבה על קברו, הלא אהב אתכם כל כך, כל כך...

י. פרנהוף.

מה? כבר קרוב אל המטרה? — ככזק חלף רעיון במחו, לחזור כלעמט שבא, אבל כבר ירד הרכב ויעש הכנות, להכנס אל המעון המסומן... וכן נמשך הוא אחריו ושניהם נכנסו...

כצאתו משם היה נדהם ומסער, המחוגים טובים בעיניו והבת כלילת יופי וחן... רק נדן מעט, י"ב מאות כסף... כמעט שנכנע — לולא דעתו הצלולה... והוא מתחשב בחוץ שוב עם עצמו: משוחרר מצבא, סוחר ואלפים כקף במוזמנים... לא, הוא שוה דוקא יותר...

אברהם לבנסארט.

במלאות בכ"א שבט שנה לפטירתו.

החיים מפכים בספרותנו, אין הספרים שלנו מכילים אלא שאלות החיים, עיני החיים, ציורי החיים ושירי החיים. ואני עומד לי בקרן זווית ומשורר לכם שיר-מות, ואתם בני החיים אם תשמעו או לאו, אם תקחו מוסר או לאו, אם תשחקו או תכנה אהת הוא לי. אני אשיר שיר המות, אמנם בטל המנהג אצלכם, תאבי החיים, לספור על מת, לבנות להולך, בן ארם שמת אין כדאי להרבות שיחה, אבל אין אני שואל אתכם אם ינעם הספדי לחכם החדיש, אחת היא לי. אני אשיר לכם שיר המות:

וימת בנו כשרון ההרגשה, לחפוף דבר מה ולהצטער על העדרו, לבנו דתרוקן, אשו ככה, אין בנו כח עוד להתמרמר על הריקות... וי לך, וי לך! ירד היה לי — וימת... אבל מה שנוגע לצערי אני לעצמי איני מדבר כאן, כדממה הרני מתאבל עליו ומם ולילה, ואתאבל עליו גם להבא יומם ולילה.

צערי לא נתן להכתב — אני מדבר כאן מצער האומה... ודא עקא, להאומה אין כל צעה, האומה אבדה את כשרון ההרגשה. ירד צעיר היה להאומה הישראלית ושמו היה אברהם לבנסארט, ואברהם זה אהב את עמו יותר מנפשו, אלו היה נחוץ היה מוסר נפישו בשמחה בעד כלל האומה, וכמו שאהב את הכלל כך אהב את הפרט, כל יהודי כאחיו ממש נחשב לו, ולא יהודי אהבו בלבד, כי-אם גם ליהודי שונאו לא השיב שנאה לחיק. ואת לבי ידעת, רבונו של עולם, הידע מה-זאת שנאה?... רבים רדפוני, מנוחה הרבוני ולא קללתי. כפני ירקה רבים הכלימוני, ולא שנאתי... (לבנסארט, "הירדן" חוב' ג').

כי נשמתו היתה חגיגה ממקור האהבה והיא היתה מטלאה את כל משכיות עצמיותו, ואת אהבתו לעמו הביע מתוך מעשה ופעולה ולא באמירא בעלמא לבד. הוא עבד בשיביל עמו בכלל ובשיביל כל אדם מישראל יותר ממה שאפשר היה לו, והוא ידע איך לעבוד. הוא ידע מה לעשות, כי חכם בהכמת ישראל, בספרות ישראל היה אברהם לבנסארט. הוא ידע את כל קמטי נשמת האומה הנסתרים, כל רז בספרי האומה לא אנס ליה, וגם כל הידיעות והשפות הדרישות לבקרת מדעית בספרותנו הישנה ידע, הוא היה איש, שכלו מה, הוא היה איש שכלו לכ, המח היה חרף, הלב היה טוב, ואעפ"כ שלום ואחזה היה ביניהם, ולמרות כל פגעיו ותלאותיו לא פסקו עבודות המח וחלב עד נשימתו האחרונה. וימת בעל המח הנפלא ובעל הלב הרחמן הזה, ועומד גדול האומה, גאון הרוח, על הבמה היהודית ומספיד את הנפטרים בשנה שעברה, הוא עושה "אל מלא רחמים" לנשמת רבי פלוני, עסקן צבורי אלמוני,

מרגלית אמר: מוטב שלא תדברו כלום ע"ד הבחירות האחרונות, כי מהן נראה, שהעם פנה ערף להבלתי-רלוים. המליצות הריקות של המפלגה הזאת אינן מושכות עוד איש. ד"ר רפאל לנדא אמר, כי ע"ד במול הפירמא "קהל קראקא" אין לדבר. הפירמא הזאת, הקימת זח כמה שנים, תפירה עתה לחיים חדשים, לטובת העדה העתיקה.

קראקא. כפי הנשמע הולכים חסידי קראקא לשיטתם גם בבחירת רב בעירנו. הם שמו עיניהם בנבד הרד"צ ר' שמעון סופר זצ"ל, איש אונגרי, להשיב לו "ירושתי". חננו מעירים את אחינו הרמ"מים ההם, שלא יתגרו ברעה ולא יגרמו מחלוקת בעיר. לא לשם החזרת ירושה צריכים רב בעירנו, אלא לטובת הקהלה, להיות ביח העדה הדתית ומנהלה הזאת לא נובל לקוות מ"ירוש"י, הבא לגבות ירושתו. המבלי אין ת"ח הגונים בגליציא, כי עלינו להביא רב מאונגרי? העל ת"ח בגליציא העניה לגוע ברעב ועל כסא הרבנות פה ישב איש מאונגרי, אשר משם מגרשים כל יהודי גליציא ואין ממנים שם אפילו שויב גליציא. אין לנו נגד אחינו שבאונגרי כלום, אבל התורה אמרה: עניי עירך קודמים, אם נושיב בקראקא רב מעיר אחרת בגליציא יפנה שם מקום לת"ח אחר גליציא ולתקנתם עלינו לשקוד יותר מאשר לתקנת מנהג הירושא העוכרנו ומחריב כל קהלותינו.

קראקא. עירנו אבדה אחד מחשוביה ומעסקניה הצבוריים. מר עסנאל מירטענבוים איננו, מי לא אהב את האיש הזה, מי לא בכדהו בעבור שקדו בלי שום פניה זרה לטובת הצבור. כרוב המוסדות הצבוריים היה הוא המעורר והמסדר ואת כבוד גבאי ונשיא מסר לאחרים. גם את ביה"ם העברי יסד הוא ועמל הרבה מאד עד שראהו נפתח ופועל פעולתו. כבוד גדול נעשה לו כמותו. מלבד חשבוני העיר וצידי החברות לוהו כל תלמידי ביה"ם דעברי ומוריהם בראשם. תנצב"ה.

וויין נשף ספרות גדול, ישיבה לכבוד יהודי וויין, ערכה בשבוע שעבר אגודת "תאודור הרצלי", הנואם החגיגי היה ד"ר בוכר האהוב. צורתו הפיזית, פניו היהודיים-המפוסים, עיניו החולמות ועמידתו הרצינה, הקסימו את הנאספים. — נאומו "היהודי ומפעלו" שהצטיין בסקירה פילוסופית חדה ובפואיזיה מלבכה מקריש-הקדשים של ה"חסידות" שלו, עשה על הנאספים רושם עמוק ויפה. דבר על תעודתה הגדולה של היהדות בתור יוצרה "האחרת" אחרת הנפש, אחרת העולם ואחרת הכורא. וכי כל עמלם של גדולי האומה בתקופות והתגלות שונות היה להתקרב לאותה התעודה הגדולה. הסופר וואסרמן, הקריא את יצירותיו האחרונות והמשחק בתיאטר בחצר המלכות לעווע, דקלם באמנות רבה שיר הכוכבים — פרוג, "מתי מדבר" — ח"ג ביאליק ואגדה חסידית — "מרטין בוכר", הרבה מאד מהאינטליגנציה היהודית באו לנשף זה. היה גם נשיא הקהלה ד"ר אלפרד שטרן.

בעוד "השאוניאן" טורחת לחקור ולדרוש אתרי סבות "השמד" ההולכת ומתפשטת פה וכפוש אחר תרופה לה נפתרה שאלה קשה זו בישיבת הקהלה בלי כל חקירות יתירות.

משני הקנדידים למשרת סגן הנשיא ריטער פון פרנק והופרט ב. רפפורט, נבחר לצערנו האחרון, איש זה לגמרי וששום דבר אינו מכשירו לאיצטלה זה מלבד שקדושייבתו הבכירה היו ע"י כהן נוצרי. האין בחירה זה בעיר בעלת המון יהודים נותנת לשאלת "השמד" את הפתרון היותר ברור ומעצב?... מענין לקרוא בעתון היהודי "דיע וואהרהייט", המתענין ביהודים ויהדות בכל חמו והתלחכותו ומקדיש עכשו "לשאלת השמד" כמה עמודים, בהגיעו לבחירתו של האדון "הופרט" כנליון? הוה עצמו הוא כוסף את ראשו כאגמון, מחפה על הפשע ומלמד זכת על בחירתו. גלרנטר.

מכתב מאשכנז.

בלרין היא אולי העיר היהודית בנגוד המזר, אשר בין השקפות יהודיה בשאלות היהדות. מעבר מזה חננו מוצאים ציונים, לוחמים ככל עוז כעד הלאום היהודי, ומעבר אחר עוד היהודים נכרכים אהרי הדעות, הליברליות, לאמר ההורסות כל

בבית-חרשת ועלה למעלה למעלה עד שנעשה פרוקוריסט בכנף ושמו הלך וגדל בתור מוטחא חרוץ בעניני בנקים ובזואות. העסקים בבית הזה גדלו בידי מאקס כהן עד שפעם אחת, לא נודע איך היה הדבר, נחרס הבית ונפל למשוואות, בעל הבית פשט רגל לנושיו ורכים באו לידי נזק עצום. וכלל גדול בידנו: "אחרי שרפה מעשירים" אך לא בעה"ב העשיר. הוא מת מיד מישבר-רוח וירד כיגון שאולה ומאקס כהן העשיר מן השרפה עשר רב ופתח לו בנק גדול והתחיל לעשות עסקי ברזא בשעור רב. אז פגעו בו קנאים וכמעט ירד שחת. הפרוקוריסט הרהיל לחקור: מאין לכלפר-שוחט-בוכהלטר-פרוקוריסט זה כסף רב כל כך? ושלה לקחת את הכלפר החדרה ושם ישב כעשרה חדשים עד שמזלו עמד לו גם הפעם. הקטיגור לא מצא ראייה להאשימו בשליחת-יד בפקדון והוציאו לחפשי. הוא שב לעסקיו בשלום והבנק הפריח והלך וגדל מיום ליום. כל מי שהיה לו כסף בזלצבורג והגליל הפקידהו בידי הכלפר השוחט. כהנים קתולים, בתי-מנוה, חברות חסד קתוליות, אפיצירים, אבירים, נסיכים, פקידים — הכל הביאו לו צרוות בספיהם, לעשות בהם עסקים ולתת גם להם ללקק איזו עצם. ואמנם רבית גבוהה שלם להם. ורכים בטחו בו ומסרו לו כספם הדל לעשות בעבורם עסקי ברזא. ושפולנט ברזאי היה הכהן מאין כמותה, לא הסתפק בברזא הווינית, עסקיו ישעלו לכמה מיליונים, פרצו לברזא הברלינית, הפרויות והלנדונית, פתאם נהפך הגלגל, לא הועילה הריפותו, תכונתו ומומחיותו. שטרן הערך, שקנה כמעות קדימה, ירדו במחרים והוא הפסיד כל חונו והון כן-משק ביתו והון כל המוסדות הקתוליים והיהודים, עשירים ועניים, שכטחו בו — הכל אבד ברגע אחד. הוא ברח ולא נודע איהו ובן משק ביתו, יהודי ששמו סיקארד, טרף נפשו בכסף. אתא מלאך-המות ושחט לשוחט, דשחט לתורא... והעתונים הווינים מלאים זעם, כמוכן על כל ישראל. חצים מרעלים וחמת רצח לעיני הקהל הקתולי הם זורקים על כל הסוחרים ובעלי ההון היהודים, המריקים כיסי העם הנוצרי ומחזקים בזה את דרישותיהם, לגרש את היהודים הזרים מאוסטריא המערבית. המחטט.

מכתבים מערי המדינה.

קראקא. כיום א' שי"ז היתה ישיבה כללית למועצת הקהלה תחת ראשות הנשיא ד"ר מילעם. בטרם באו לסדר היום שאל מר בלנקשטיין חישובנות בית-החולים והספקת צרכיו ונתח עליהם בקרת חדה. הפרנס מר פרוץ כהנא באר את הדבר. משנה הנשיא ד"ר רפאל לאנדא הוכיח את מר בלנקשטיין, השייך לוועד הממונה על ביה"ח, שבמשך שתי שנים לא בא אל ישיבות הועד רק פעם אחת ובביה"ח עצמו לא היה עוד. ונמש את תפקידו רק בישיבה כללית הוא בא להוכיח אחרים, המטפלים בביה"ח, שאין לו עסק עמו. ד"ר לאנדא הגיד, שכל חישובן נברק מאת מנהלת ביה"ח ומאת שנים מחברי הועד בטרם ישתלם. הוכיח הראה בכתבי הישיבות, כי מר בלנקשטיין לא היה אף פעם אחת בישיבות הועד כישנת 1909. — הפרנס מר לנגרוק שאל על אדות עזובן המנוח מר ברוך אייכנהרן. הוכיח ברר את הדבר ובוכוח השתתפו ד"ר רפאל לאנדא ומר פינחס לנדא. הפרנס מר יהודה בירנבוים הרציא בשם ועד הדת ע"ד מנוי רב. בוכוח השתתפו הפרנסים מרגלית, ד"ר לוער, ד"ר פישלה, בלנקשטיין, שמואל לנדא, ד"ר פישלוביץ, הלל היימאן, פינחס לנדא, שנווטר וד"ר רפאל לנדא. הצעת מר מרגלית נתקבלה לפרסם קונקורס חדש לשלישים יום ואח"כ להקהיל את שלישים האנשים מן הקהלה הבוחרים את הרב. ד"ר לוער מטפלת הבלתי תלום הוכיח את ההנהגה, כי זה כמה שנים דורשה הנציבות, לבחור רב לעדה והיא לא שקדה למלא אחרי הפקודה ורק היום אחרי בחירת הפרנסים ממרה ההנהגה כל כך, דומה שהיא מוכרחה עתה לקים הבטחותיה, שהבטיחה בעת הבחירה. ברוך דבריו העיר ד"ר לוער, כי גם מתיים השתתפו בבחירה. הוכיח גער בו באמרו, כי בזדון דבר שקר, כל הדוברים אח"כ וכיחוד משני הנשיא מר מרגלית וד"ר רפאל לנדא דברו קשות את ד"ר לוער. מר

מומחים יודעי תורה ונאמנים ליהדות, באין לנו לע"ע צנטרליה כזאת, החובה על הרבנים בכל אתר ואתר להתערב בדבר ולהשפיע, שכהונת מורה-דת ישיגו אלה הראויים לאותה איצטלה.

יעקב הכהן רפפורט.

פיליטון קטן.

מרפש הקהלות במערב.

צרת רבים חצי כמה וככי ספק יתנחמו אחינו בקהלות המזרח בראותם, שאחיהם במערב, אשר כל שבהם הוא אהבה הסדרים והפחד המופלג מפני חלול-השם, גם הם נוואלים לפעמים להקדיח תבשילם נרכים ולהטבע בדפיש עד למעלה מאונייהם ולהגיש עצמותיהם לערכאות ולגרום חלול-השם וחלול כבוד ישראל לא פחות מהשקועים ברפש המזרחי בגליציא ובפולן וברייסן ובליטא. הקהלה היהודית בקו פנה גן, בירת ממלכת דניא, היתה עתה למלה ככר המדינה. שם אין מריבים על-אדות ירושת הרבנות, ע"ד הקפות וששיות וגם לא ע"ד שוחטים. אם ברדימנא בגליציא לומדים: הכל שוחטין, אפילו זקן שרשיש כחה חוץ מחסיד כלזו, הנה שם לומדים: הכל שוחטין במשמעו, חוץ משובי מומחה. אבל יש מחלוקת בין הקהל ובין הרבנים. הם מבקשים רב, שיתיר את החתון עם נכרים, שיאסור את המילה וישערוך עבודת ה' בחגי הנוצרים משום דרבי שלום ורב נזה עוד לא נולד עכ"פ באירפא. על כן ריב תמידי שולט בינם ובין רבניהם. היה להם רב הפרופסור החכם העברי הידוע ד"ר סימנון ומצאוהו יהודי ביותר ופסלוהו והביאו להם רב אחר, איזה ד"ר ליונישטיין, שדמו, כי הוא איש בלככם, ולפי שהתירא, שלא יהיה סופו כסוף הרב ישלפניו, עשה עמהם הוזה שהוא מתקבל לכל ימי חייו ואין רשות לקהלה להעבירו כסוף מצאה העדה, כי מקח טעות היה; פסיא קרעו גם הוא יהודי! הביאו לו איזה זמרי בן סלוא ואיזו כזבי כת צור, לסדר להם קדושים ועשה הרב "וימאן" בשלשלת, בקשו להביא עוגב להיכל, לנגן לכבוד שבת והרב מנע מהם ענג-שבת זה, דרשו ממנו לחוג עם הנוצרים "חג העליה לשמים" בכיכוב וענה הרב, שאין בלוח היהודי חג כזה. אבל למה לכם לשמוע יותר מתועבות הרב, די לחזקו, שדעו להתעמף בכיכוב בטלית שלמה ולא לכרוך אלונטית של משי על צוארה כמנהג המקום. על כל הנבלות האלה עלה חרוץ-אף פרנסי ישראל בארץ דן על רבם והיה לאיש להבה. מררו את חייו בזוהו הקניטוהו, עשוהו ללעג ולקלם, למען ירח בחרפה. הוציא הרב את יסטר האמנה והראה, שאין להם רשות לשלחהו. הגישו ראשי הקהל את רבם לערכאות וענו ואמרו: רבינו זה סורר ומורה, איננו שומע בקולנו, זולל וסובא דמינו ועושה מה שלכו הפין ע"פ איזו חקים נושנים ובלים, שהביא מבית רבו, ובטרם נגמר הדין הביאו להם רב שלישי, שהתנו עמו ברחל בתך הקטנה, שלא הוא יהיה מורה-הוראה להם. בי-אם הם לו והוא סבר וקבל, ושני הרבנים בכיכוב נוהגים כשני חתולים בשק אחד — הלא ידעתם איך נוהגים שני רבנים בקהלותיכם, שאחד בא בכח הירושא ואחד בכח הצדיק גם הרב הגיש עצומותיו לכייד של הממשלה, לשלם לו ישכרו כל ימי חייו ע"פ כתב האמנה שכידו, וכל המדינה הקטנה מטפלה כמעשה רב זה, אלה דורשים לגנאי ואלה לשבח וכלם מוצאים את הדבר תמוה קוריוזום, העדה רוצה להיות יותר מוטחה בעניני דת מי הרב.

שערוריה אחרת נעשתה בקהלת זלצבורג באוסטריא והיא נוגעה לכלל ישראל, לפני כעשרים שנה בא שמה מורה עברי פלוני וכהן הוא מאונגרין ושמו מ... ספק לי אם מאיר או מיכל או אולי מלך... אבל מה נפקא מינה? די לנו, שעתה שמו מאקס. כתחלה היה מלמד תינוקות בהוראות ישעה להתפלל, בעלפער בלע"ז ויש אומרים בעל-פער ואחרי כן עלה לגדולה והיה פתאום לשוחט — הכל שוחטין בתיב — כסוף בחלה נפשו העדינה בלכלוך בדם בע"ח ושאף להתלכלך ברמי אדם, כלומר ממון ולמד על רגל אחת ל בות בוכהלטר"ה ומול טרפה" היה לו, שהשיג פקודה

רמת המצפה

גאות האדם

באת דר. שלמה רובין.

(המשך).

פרק רביעי.

הנשמות.

מראש מקדמי ימות עולם ושנות דור ודור מצינו כי האדם מתפאר ומתגאה בנשמתו השמימית, אשר יפה האלקים בהעבור בכמון אמו, אחת מהנשמות העצורות באוצר עולם הנפשות.

הנשמה הזאת בהכנסה בגוף האדם תחסרהו מעט מאלקים וכבוד והדר תעטרהו לעלות בביתו במתי שמים, ולרדת בחקירתו תהום רבה, באין מעצור לרוח, אשר ידן בו לחבק זרועות עולם.

ובזאת חושב האדם את תולדתו כשמיים, כעדת האלקים והמלאכים והנפשות, ואך לנסות כחו וגבורתו בדת ובאמונה נכנסה אל גופו הנשמה, להיות נכלאה בתוכו שנות מספר, ואחרי הריסת חומר גופו תפרוש נשמתו אבד כנשרים לעופף השנימה ולשוב אל מקומה הראשון בעדת האלקים, וליהנות מזיו שכינתו לעולמי עד ולנצח נצחים, אם לא בעבור חטאתה תתגלגל עוד הפעם באיזו גוף עכור, להתם פשעה ולמרק עונה.

רבים הם לאלפים חזיונות האדם בבחינת נשמתו רוחו ונפשו, בשנויים שבין בני האדם לפי מדרגת רוחם, אישר ידן בהם, בדמיונות אין קץ ובסתרי לחשים וסודות נסתרים וחקים כמסים בקרב חכמי חרשים וגבוני לחשים וחקרים מתפלספים על הנשמות, אם רק נשמה אחת שוכנת באדם, או שתים או שלש או ארבע מקוננות בקרבו, והיו חוקרים אשר יחסו נשמה גם לשאר בעלי חיים, ואלה היו כמנבאים ולא ידעו מה נבאו.

ואם בארזי פילוסופיא, נפלה שלהבת גאות הראשי, מה יעשו אזובי תיאולוגיא, שלא תפול בהם דלקת גאות הל ב.

הגאון הפילוסופי נצחה כבר בראשי הפילוסופים היונים הקדמונים: אפלטון גזר אומר, כי האדם, שהוא לבדו בעל תבונה במחו היוצר מחשבות, בנשמתו שהיא חלק אליה ממעל, רודה קומטיות על בעה"ח "ההולכים כפופים על האדמה" תלמידו אריסטו ראה גם הוא את האדם בתור מרכז ותכלית היצירה, ובעה"ח נבראו ונועדו לשמשו, נתונים בידו כחמר ביד היוצר. אפיקורס (Epicur) ותלמידיו החליטו, כי התועלת נותנת רשות וזכות לאדם, לעשות עם בע"ח כטוב וכישר בעיניו.

גאון וגבהות נצנצה בראש הפילוסוף הגדול Descartes, שהחליט, כי בע"ח אינם אלא מכונה פשוטה כעין אוטומט והרשות לאדם לעשות עמהם כטוב בעיניו ואחריו נמשך תלמיד בית מדרשו שפינוזה, שאמר, כי כע"ח נתונים בידו דאדם כמו הצמחים. גבהות משולבת עם אגואיזם היא ההלמת ראש הפילוסופים האחרונים קאנט, כי חובות האדם לבע"ח אינן אלא חובתו לעצמו, מה שהיא להנאתו ולטובתו.

אבי אזובי תיאולוגיא אריגענעס, אחד אכות הכנסיה הנוצרית, אמר, כי האלקים יצר הכל אך לטובת האדם, והבהמה היא אך לתועלתו למשא ולעבודה. תורתנו אעפ"י שהיא נותנת רשות לאדם לרדות ולמשול בבע"ח כאות נפשו, היא מלאה רחמים, חמלה וחנינה לבעלי חיים.

ככה התגלגלו דעות ואמונות בענין הזה, * עד שבא דארווין ואחריו האקעל, לברר באותות מעולם העשייה ובמופתים מחיי בעה"ח, כי גם הסגולות הנפשיות שבאדם בתור מדרגת השלמות היותר נעלה, שאנחנו רגילים לקרא להן בשם "נשמות", גם הן היו כבר

* אם אמנם כבר הואילו קצת הכמים ליחס, — לפי השערה בלבד ולא עפ"י הקירות טדעיות — נשמה, כעין נשמת האדם, גם לבעלי חיים, שככה אמר כרוזוטומס בחיב מספרו, כי תלמידו מני הפרסי מיחסים חלק אלוה ממעל אל כל בעה"ח,

בא"י, וגבירים יחודים ברוסיא הודיעו, שבקשו לעלות לא"י ולקנות שם אחוות, להתאחו בארץ, אך מפני שביתת שבעית לא וכלו עמוה, ובין העובדים והשוכתים פרצו קטמות וטרום, כי העובדים טוענים שבעבור שבירת הברית יבוא מקנה הערבים לרעות בשדות הבורים וירעו גם בשדותיהם העבורים. הרב רא"י קוק בקש לעשות פשר ביניהם והרבנים האחרים מתנפלים עליו ומביזים אותו ויחללו שמו הטוב. וכל זה גרמו השנוררים, שבקשו לקבץ כסף בשביל שביעית בכל העולם, לקבל שכר טרחה. בתאות בצעם הם מחריבים את הישוב וגורמים מחלקת.

רצה, בכפר קריטישעסט אצל סיגעט באונגרן בא שכור גכר, אל טווג יהודי ובקש י"ש. היהודי מאן להשקותו כחוק, או לקח השכור משקל כזול וזרקו לראש היהודי, ולגלגלו רוצץ ונפל מת.

לכבוד ר' יהושע פאדענהעכט, אין זקר לאוישות אחינו בארץ הזאת. נפטר ראש המזחחים, אשר למרות כל מה שיוכלו לומר עליו היה עמקן צבורי, שאין רבים כמוהו בארץ הזאת ובשנותיו האחרונות היה ראש מפלגה שלמה, מנחל הציונים החרדים ומה רבה חיתה עבודתו בחדשי היו האחרונים לסדר את הבחירה למורחיים בפ"ע. עמו העברי היה עט סופר מהיר, מאמריו בעניני המורחיה היו הגיוניים ומוכיחים, שאף שונאיו מכל הצדדים הוכרחו לחשוב עמו, ועתה גוע האיש הזה ואין איש שם על לב, גם בני מפלגתו, שהכו לדבריו והתענגו על חכמתו ולוארו הלכה מהשים, כאלו אין דבר, מי ינהל עתה את המורחיה, מי יקבץ את הנפרדים הבודדים בעיר ועיר? האמנם היה המורחיה תלוי באיש אחד ועמו מת גם הוא? עיב שמחנו בכוא אל"ינו בשורה שאנשי המורחיה בדרוהביטש החליטו לקבץ כסף, לנטוע "גן יהושע פדענהכט" בא"י, שלא ישכח שמו בארץ מחמדנו שבעבורה עבד המנוח יומם וליילה, אין ספק שהרעיון הזה ימצא מסלות בלבורת כל חברי המורחיה ושום אחד, אם אך יש לאל ידו, לא ימנע מתת נדבתו שבעה כתרם, לנטוע זית אחד ביער הרצל עד אשר יקבצו מאה עצים לנגן שלם. בדרוהביטש כבר נקבצו עד כה עשרה עצים, את הנדבות ישלח נא כל אחד אל הגי, מר קלמן וויטק, ירד המנוח בקולומיא ושמות המתנדבים יתפרסמו בהמצפה.

יהודי יועיךסתר ברוסיא, כרוסיא, שאין שם ליהודים אף זכיות בני אדם, ישנו סקיד יהודי רם במניסטרוים למשפטים, משנה למנהל מחלקה ויועץ-סתר, זהו פלא, שראוי להזכירו, שמו יעקב האלפערן, הוא השיג עתה אות כבוד של וולאדימיר ממדרגה שניה, נוכל לשער את כשרון היהודי ההוא, אם אנוסה הממשלה בעת הזאת להחזיק בו במניסטרוים ולא אנסה אותו עד כה להמיר דתו כן קבלה הממשלה המצאת יהודי, לעשות טלגרפים בלי קוי ברזל במצאה אותה טובה מכל השיטות האחרות.

גרופ, גזירת הגרוש, שנגזרה על מאות יהודים בקיוב לצאת בגולה, נשמטה עד האביב. — יהודים מבוכארא באיזא התיכונה באו לפטרבורג, לבקש על נפש אחיהם במורקיסטאן, שלא יגרשו משם, סוחרים רוסים במוסקווא ממליצים עליהם.

הגמון מגיז על יהודים, כאשר יצא ההגמון הגדול מטאמבוב ברוסיא מן העיר באה אליו דפוטציא מן היהודים לברכו ולהודות לו על חסדו, כי בדרשותיו מנע פגרום בעיר ההיא.

התנכלות על מסחר היהודים, בווארשא נוסדה אגודת פולנים, ליסד אגודה של שתופים, שתתעסק בתעשית בנדים, להוציא את המסחר הזה מידי היהודים, אדרסות עבריות, בארץ ישראל הנהיגו היהודים, השולחים מכתבים מעיר לעיר ולמושבות, לכתוב את האדרסות בכתב עברי ובתי הדואר מקבלים אותם, כי אינו גרוע אצלם מכתב רוסי, גם בתי הדואר של הממלכות הזכריות, אשר בא"י מקבלים כתב עברי.

שבת של תכלת, שאלו לעני: איזה שבת היה לך אצל בעיב פלוני? ה ע י נ: שבת כחול היה לי. (א בלאקעם שבת), מה זה שבת כחול? בלאק ראשי תבות: "בשר לא אכלתי" והפוך: "אף להם כדוחק".

במדרגה קלושה וקלושה ופחותה ברוח בעלי החיים השלמים במבעם ובחיייהם (יאה בספרי "אדם ובהמה" תרס"ט), גם להם יש ביחוד מוח בראשם, שהוא כמו המוח באדם ביסודותיו העיקריים, והם אי"כ במבעם מוכשרים לאותם התכונות הנפשיות כמו האדם, היינו שהמוח הזה בבע"ח הוא הכלי או האבר הטבעי לתוצאות רוחניות או נשמות לפי מדרגת התפתחותו ושלמות של כאו"א.

גם "שיחות חיות ועופות" אינן בכלל הנדה עלמא, כי באמת יש שפה ולשון לבע"ח, להביע יניהם ולהתבונן על רעיונות שכל וכינר לה תכונתם ומדרגתם, וידברו ביניהם ויריבו בשפתם בקולות פשוטים ומשונים, ברמזיות בעינים וברגלים בדרך הלוכס, בחנוך, במש וש אבריהם ובתנועות אחרות, הרמשים ידברו וע"י תנועות השפם, כמו הדבורים בקרוב אויב אליהם, אז תנע כל דבורה ברעותה ע"י תנועת השפם והסכנה מתפשטת בכל העדה, וכן הנמלים ישיחו ביניהם כתנועות השפם, וככה ידברו רמשים אחרים ע"י תנועות אברי הגוף, ובמקצתם כמו צלצל-הבית (Hausgrille) גם ע"י הקול, האחד יצלצל והשני יענהו בקולו. הקולות הם המשונים יוצאים לרוב מאבר מכטא הנמצא בתוך הגלגלת, שפת הדגים האלמים היא בתנועות האברים בין הדגים החיים במחנה ומשפחה, ביחוד יצפצפו הצפרדעים בחברתם, ואיש אל רעהו יענהו בקול, ביותר נראה כזאת בקרב הצפרים, אישר נכיר בקולותיהם קול ששון ואנחת תונה, קול קורא לסכנה או להתענג, וככה נמצא בקרב כל העופות שפה ולשון בקול, ביחוד נראה בחוש שפת בע"ח הולכים על ארבע בעדי שדרה השלמים, והיותר מסוגלים בהם המה הכלבים למשפחותיהם, אשר בדרכים שונים יביעו רעיונות ומחשבות לאדונייהם או איש אל אחיו, כאשר ישחקו וירקדו, בקול שמחה ינבח הכלב בצאתו עם אדוניו ביחד לשוה, ובכל מצבם נראה בחוש אך רעיונותיהם יתרוצצו ויתפשטו ביניהם ע"י לשונם, יחבקו אף ינשקו זא"ז בלחים התחתון או ברגליהם כמעט בשפה ברורה, וכן שפת השועלים גדולה ורחבה בלשון הכלבים והזאבים, שני סוסים המכירים זה את זה, מעיר דארווין, בהפגשם בדרך יצחלו זה לזה, כאלו רצו לברך איש את רעהו, ככה בעדר הצאן האלים והכבשים יכירו ויתרועעו זא"ז ע"י הקול, גם הפרה וחיות אחרות כמו החתול ואחרים יכירו את ילדיהם בקולם, אך בזאת נמצא "שיחות ועופות" הגדה בעלמא, כי האדם לא יבין ואי אפשר לו להכין שיחות בע"ח, באשר עינים שונים גם במין האדם לא ישמעו איש שפת רעהו ואיך יוכל האדם להכין שפת חיות ועופות?

אמנם כן הוא, שימת עין כל שהיא מורה לנו, כי ישכל רוח הבהמה, באותן המדרגות השונות כמו באדם, חושב, מתבונן, מהרהר, מבין והוגה ממש כמו הרוח אשר ידן באדם, באיכות ולא בכמות, במהות ולא בגדל, באישר אין ספק, כי ישכל בעל החי נמוך וישפל הרבה מאד מאד משכל האדם, כי אין בכחו של בע"ח לעשות היקשים הגיוניים, כמו שאין זה גם ככה הילד, העושה בלי מחשבות מצטרפות זו בזו.

בשתוף הכללי, שבין האדם ובין בע"ח, נחשב בהשתוות רוחניות גם איזה שווי מוסרי במדרגות שונות בשני המינים האלה, האדם והבהמה, גם בטיב הפעולות והרפועליות (Passion).

הנסיזן המדעי והשירי במשלי שועלים (Fabeln) מראים לנו תכונות נשמות בע"ח, לפי מנהגי חייהם, שונות אלה מאלה, אלה בעלי ערמה וטרמה ואלה תמימים פשוטים, אלה גבורי-רוח ואלה רכי-לבב, אלה ענוי-רוח ואלה בעלי-גאווה, אלה צועדים במח ואלה מפחדים תמיד, אלה נונים ואלה שמחים, אלה פקחי עין ואזן ואלה אטומים כמתחבאים, אלה שלמים במנוחה

שנפשם אצולה מסרומים, הפילוסוף האשכנזי Meyer מחליט כי יש נשמה לבעלי חיים, ולא עוד אלא שמקצתם המתפלספים בשיטה לייבניטץ קימו וקבלו השארת הנפש גם לנשמה בהמה, היה ועוף, ונוטה לזה גם הרמב"ם בספרו פארוזן על השארת נשמת האדם. עיב האמינו הקראים גם בשכר בעלי חיים לעוה"ב, כמו שנמצא בהלכות שהיטה של ר' ישראל הסערבי, ויהיה מאמין, כי יש לחיה תמור טוב תחת כאבה, ורמזו זה גם כפאסר אגדה, שאין הקביה מקפת שכר כל בריה (עיון הרמב"ם בפרק י"ח לשלישי מהמורה, ור"ס גאון באמונות ודעות והרמב"ם בכפ"ו הגיל פרק עשירי).

נפש ואלה רעים, שדרכם להזיק, אלה עמלים ואלה עצלים.

(עוד יבא.)

הזמרה בהיי עמנו.

השירה והזמרה תפשו כנודע מקום נכבד בחיינו מעולם, כמו בהיי עם ועם המחונן בלב רגש ומתפעל. הזמרה היא כראי, אשר בו מצטלמה נפש כל עם ועם כמו שהיא. מי שיש לו חוש זמרת יכיר בהמנון הלאומי של כל לאום את טבע הלאום ההוא. הגה שני הלאומים הגדולים הקרובים אלינו האוסטרלים והרוסים. ההימנון הרוסי "אך מלך נצור" הכתוב בדור g, התחלתו בועש ובשאון וכלו מלא גאורת עריצים, השואפים לדכא אחרים ולהראות אגרופם הקשה. ומה שזנה הוא ממנו ההמנון האוסטרי, הכתוב בדור g. בו רוח הענוה, הצדק והיושר, רוח השלום והאהבה מצאו לזון מבטא. לא בחיל ולא בכח הוא לוקח את לבנו, כי אם ברוח.

גם זמרת העם הישראלי, כפי שנכירה בשירי הנביאים והכתובים, שנשארו בידנו (והשירה והזמרה היו תמיד כאחיות תאמות דומות זו לזו) היתה מלאה ענות-הן של צדק ויושר, אהבה ואחווה, תקוה ונענעים. כתכונת העם הישראלי, המלא עוז פנימי וענוה וצדק כלפי חוץ, משפט אחד לגדול ולקטן, גם לגור ולעבד וחפץ חיים ואהרית טובה ואחדות כל האנושות, שתמצא בבית חיינו "בית תפלה לכל העמים", תכונת הזמרה הזאת נשארה בידנו עד היום הזה. בכל היותנו נענים ונדכאים מתגרת יד עריצים, השואפים לכלותנו, לעשותנו תמיד כשעיר המשתלח בעד עונם הם, למרות היותנו נעים ונדים בארצות נכריות, רחוקים מבית חיינו והשכינה נסתלקה ממנו, והתלאות העצומות ואימת הכליון השאירו סמנים מובהקים בחיינו הרוחניים. — בכל זאת יש אשר תביאנו שירה עברית ליהי התרוממות ובהיותנו כה מתרגשים ומתפעלים מהוד קדושתה לא נמצא מלים אחרות, להביע לה רגשי הכבוד רק באמרנו: אין זאת כי-אם "זמרת הלויים", זמרת הלויים היא נקדת השרפה של הזמרה היהודית בהיותה בשחרות טל ילדותה.

גם בשבתנו על נהרות בכל הורגינו ושובינו עומדים על גבינו יכולנו עוד לשיר את שיר ה'. יכול העם הישראלי להכות באצבעותיו על הכנור ולפתח את נימו הלב להתלחב; אך לא באשר שאלו שובינו... הם בקשו להתקלם בנו, הרגש הפיוטי והזמרת של המזחה הלאומית לא סר ממנו כליל, אף שנשבר ונדכא בהיותו אנוס לשרות על נהרות בכל וילא על נחלי אפרים וגלעד, אשר עיני ה דורשות אותם. מני אז לא חדלה השירה העברית לפעמנו, עמוק עמוק הכתה שרשיה בלבות העם היהודי גם על אדמת נכר וביחד עם האומה קימת גם היא לעד וכל כלי יוצר עליה לא יצלה, זמרת הלויים לא נשכחה בלה, כי הזמרה היא קול הנפש והנפש לא מתה. כל יציר זמרת ושירת של ישראל בגולה יש בעקרו משירת הלויים, כי הנפש היהודית לא תיצר אחרת מאשר היא עלולה ע"פ טבעה ותכונתה, והן לא נשתנו הרבה מאשר היו.

מנקדת החשקפה הזאת כמדמני יענין את כל אחד מעמנו אשר לב יהודי. לו וקניני עמנו יקרים בעיניו, לחקור מה הוא מצב הזמרה היהודית בזמן הזה בחיינו הדתיים והפריטיים.

אם בחיינו הדתיים התפתחה זמרת ישראל במובן ידוע וצורתה העברית העתיקה, אשר הורתה ולידתה בקדושה, נשארה בכל תקפה, הגה זאת היא רק הודות לרוח עמנו, ששרשו בלו דתי ובה אבנים כהו לשמור על קניניו כעל בבת עין, ואולם לא כן בחיינו הביתיים. רק בבית אלקים נהלך ברגש ולא בבית משפחתנו. בחיינו החולוניים לא תלוה אותנו הזמרה היהודית בכל דרכינו. חיינו מחוץ לביהמ"ד נתחללה, אנו מתענגים רק על זמירות זרים וזמירותנו אנו שכחנו. בזינו את דברי משוררינו, שהתפאר "זמירות היו לי חקך בבית מגורי" (תהלים ק"ט). אבותינו בגולה הרגישו את כח הזמרה בחיי האדם והתחילו לומר ע"כ בשבת שירים עברים בכל משפחה ומשפחה. אך עתה לדאבוננו אין הדור מבין את רגוניהם הטובים של אבותיו ויבזו ליקחת אם.

אך מיום אשר החלה התנועה הלאומית להעסיק את מחות בני עמנו והרוח העברית חדרה גם אל אלה מבנינו, אשר עוד מעט ופנו ערף לנו, מיום אשר החלו אנשים בעלי לב רגש, לקרוא לכל באי עולם, כי העם העברי עודנו חי וכי יצואף הוא לחיים נורמליים, למן העת הזאת נמצאו גם מעוררים לזמרתנו, להקיסה מעפרה ולהשיב לה כבודה הראשון. שיר "התקוה" ונגונה ענרת חנם, געגועיהם ועוז בשחונם מרמזים לגמרם לתכונת נפש עמנו וע"כ יש בהם מדעת זקנים, מרווז הלויים המשוררים ועל כן זכו לזתקבל בכל תפוצת ישראל, מה שלא זכה שום שיר אחר. ואפילו החסידים והמתבוללים, המתנגדים לתנועה הלאומית, מתחיסים אליהם ביראת הכבוד. בהם טמון כח המושה, לחבר את לבות בני עמנו ללב אהד. זה כח השירה, גם השירים הלאומיים הזוגניים, שנתחבבו על ההמון, מעידים, כי רב כח הזמרה לקנות נפשות להשיב לב בנים אל אבותם.

לכן התוכה על כל השוקדים לתחית עמנו, לאהוז באמצעי הברוק והמנוסה הזה ולהשתדל להרגיל את העם בזמרה יהודית בכל שעת הכושה, להנהיגה בבתי המתקנים, שישירו התלמידים בכל יום ויום עם המורים שירים עברים, ועל טובי החוגים החובה, לחבר זמרה עברית נוחה וקלה ברוח היהודי וכתתה בירי המורים, לשיטה כפי הילדים, ואת תהיה הטובה בכל אופני הרעמולה לא רק בעד השירה העברית, כי-אם בעד חזוק נפש העם ומשאות נפשו. בכל אספה ונשף ספרות צריכים לתת מקום בראש לזמרה, להיורטה חיה כפי בני הנעורים ואז נוכל לקוות, כי הדור הבא יהיה בנים נאמנים לעמם, לתורתם, לשפתם ולכל קניני לאומם. יהושע קאפשיטיק, שיץ ראשי במירנוי.

אונזערע פאמיליען עמפעהלען וויר

דיא קאלינער ציכאריע זויפ'ס בעסטע.

אבא וואקסבערנער	פרדל אלט
מאורשים בשבת תר"ע	
קראקא-זאיבויש	פאצאו (ביהם)
ישראל דוד רייך	מאניא שפירא
מאורשים "שבת תר"ע	
סטאטשוב	קראקא
פייבוש גולדברג	מאנארה מאנהארד
מאורשים בשבת תר"ע	
פודהאין	פודהאין
אברהם כהן	שיינצי רעכטשאפען
מאורשים ט"ו יבט תר"ע	
יעזופול	רוזניאטוב

מעמק לבי הנני מביע במז"ט לשיב היקר מר בנימין גוטליב לארוסו.

בנימין זייסער — לובאטשוב.

בששון ושמחה מברכים ישעיד דוד שיינדלינג ויוסף רוסט בלובאטשוב את רעם מר בנימין גוטליב לארוסו במז"ט.

מרגשי גיל ושמחה אנו מברכים במז"ט את חברנו מר בנימין גוטליב לארוסו עם מי עמל קליינמאן מאבורזנא.

משה ציעגעלחיים, שלמה שמידט — לובאטשוב.

ברגשי אהבה וידידות הנני מביע לך ידיד נפשי מר בנימין גוטליב במז"ט לארוסו. מז"ט לאמך היקר!

גצל צימרמן — לובאטשוב

מתוך רגשי אהבה וששון אביע במז"ט לשיב היקר מר בנימין גוטליב לארוסו.

שלמה גוטליב — לובאטשוב.

הנני מברך את ידיד נפשי מר בנימין גוטליב במז"ט לארוסו. ליב ספר — לובאטשוב.

ברכה מהר ציון להמאורסים החביבים מר שמואל פרידלר עם בת דודו מ' חנה הופמאן-רוזניאטוב. מז"ט להוריהם. יעקב הופמאן — קאליש.

ברגשי אהבה וחבה אברך במז"ט מעמק לבי את רעותי מ' חנה הופמאן לארוסו. מז"ט למשפחתה.

רבקה טאנגע — רוזניאטוב.

הנני מברך במז"ט את גיסתי מ' גאלדה שולדנפריי לארוסה עם מר יעקב מרגלית מוועיליטשאק.

שבח וואלקאווסקי.

הנני מביע במז"ט מקרב לבי למ' גולדה שולדנפריי לארוסה. דב לענדער.

מעמק לבנו נברך במז"ט את רענו מר יהודה קירשנר מהרושוב לארוסו עם מ' חנה מענש מזולקיב

משה ציעגעלחיים, בנימין גוטליב, שלמה שמיד — לובאטשוב.

זר פרחים ובמז"ט אניש להמאורסים מר יהודה קירשנר בהרושוב עם אחותי מ' חנה. מז"ט להוריהם.

שמואל מענש ורעיתו.

במז"ט אברך את רעי מר יהושע עקערט בסטרי להתנותו.

יצחק שטערנבערג — סטרי.

רחש לבי במז"ט לידידי מר יוסף קליינמאן בברין להתנותו עם מ' הלנה גולדברג בירוסלב. מז"ט להוריו.

יצחק שטאק — חירוב.

מקרב לב ונפש אברך את גיסתי היקרה מ' הלנה גולדברג ביארוסלב להתנותה עם מ' יוסף קליינמאן בברין. מז"ט להוריהם ולכל הנלוים אליהם.

משה מיכל אייזענשטיין — סניאטין.

ברגשי גיל וחדוה אביע במז"ט לרעי המשיכיל מר יעקב הופשטטר לארוסו.

הזקאל גרשמפלד — ראדומיטל רבתי.

נברכה את רענו היקר מר יעקב הופשטטר לארוסו. יחיאל ווינה, פנחס וואלף.

לרעי וחברי מר יעקב הופשטטר הנני מביע מעמק לבי במז"ט לארוסו.

משה קורנרייך — ראדומיטל רבתי.

במז"ט לרענו מר יעקב הופשטטר ולמר אהרן בלומנקרנין לארוסיהם.

ניסן היטנה, דוד אייזיק — ראדומיטל רבתי.

במז"ט הנני מושיט לחברי מר יעקב הופשטטר ולמר אהרן בלומנקרנין לארוסיהם.

דוב אייזלאנד — ראדומיטל רבתי.

הננו מברכים את ידידנו המשיכיל מר יעקב הופשטטר במז"ט לארוסו. יצחק ווארצעל, יוסף קאך

חיים אייזיק, אלימלך אמסטרום — ראדומיטל רבתי. מז"ט למר יעקב בראנד להתנותו. מנדל שומינער.

ברגשי אהבה אברך מעמק לבי את אחותי מ' שיינצי ואת חתנה מר אברהם כהן לארוסו ואת הורי במז"ט. ישלום רעכטשאפען — רוזניאטוב.

ברגשי גיל אביע במז"ט למר יוסף מארגעל לארוסו עם מ' רוזא סגל מדוברומיל.

אנשל קרויט ורעיתו — מושיצ'סק.

במז"ט הנני מברך את ידידי ר' אפרים גרינבערג מעמק לבי לארוסו בנו מר הירש עם מ' ירה פייגל זילבערצווייג. אברהם שטיגליץ — קראקא.

השבת אכירה!

אם 10 יענער האב איך אין צוג נומר 11 וועלכער געהט פון קראקא 12 נאכטס אב, אין דעמביטין מיין טלית אונד צווייא פאאר תפילין צוריקגעלאזט. ווער ס'האט פון דיא אביגע זאכען נור א ידיעה בעט מיר מיטצור טיילען.

DAWID WEBER, MIELEC.

הכרזת אכירה.

בנסיעתי מאונגארן לסאמבור מצאתי תיק עם טלית ושני זוגות תפילין ועוד איזו הפצים בו. כפי הנראה של עני הם ומצוה לדרוש ולהקור. האובד יפנה אלי וירטן לי סימנים מובהקים על הכל ואחזירם לו.

ISRAEL SANDER, SAMBOR, Gal.

נגמר ב"ה ספר

דבר יום ביומו

הלך שני על ששה חדשי החורף מן כא"א הרב הררשן ר' היים קנאלער נ"י מפרעמישלא בעה"מ ספרי "פרי היים", דרשות ופרי היים" לדרושי רמ"ן וביאור "פרי היים" על חמש מגלות והכבוד חכמים" על תורה וסי' "בן חלד" וסי' "אחד השיחים" וסי' "דבר יום ביומו" חירי. מעשהו בחלק שני כמעשהו בחלק ראשון מחזיק ר"מ עמודים אקטאף גדול. תוכנו לידע כל ימי חודש באיזה יום בשבוע יחלו בכל יום ויום דברי תורה. אנדה מנהג או דין הראוי לאותו יום והמאורעות שארעו ביום ההוא לישראל. גם פטירת גדולי עמנו וצדיקיו וזיע ודברי תורה מהם לעת הצורך. מחירו כתר אהר הפשי מן פורטא. — וכ"כ יש עוד למכירה. כל עוד לא נמכרו כלם החלק הראשון "דבר יום ביומו" על הדשי הקיץ מכורד הישב בעד 1.50 קראנע הפשי מפורטא ואלה שכבר שלחו מעות יקבלו הספרים בימים אלו הפשי כנ"ל ואם אתממה איזו ימים אל תתמהו כי קשה העבודה לשלוח לכלם בפ"א וההכרח לשלוח בזה אחר זה. אבל כלם יקבלו במה איה בימים אלו. בין אודיע, כי הדפסתי בהסכמת גדולי הדור עבור אנשים עובדי דרך או עולי ימים סידור בלי השמות הקדושים ויקרא בשם בחיקו ישא. שיוכל הנוסע או העלם לישא הסידור בחיקו מבלי חלל השמות הקדושים ונדפס בסטערעטיפען של הגאון הצדיק מ' יעקב מאיר מו"ץ דק' מינסק ברוסיא וגדולי רוסיא משבחים מעשהו. מחירו בכריכה טובה הפשי מפורטא 30 העללער ולמוס' ינתן ראכאט כנהוג.

צבי קנאלער מפרעמישלא.

המעות לשלוח עפ"י אדרעסע:

Buchdruckerei Knoller & Sohn, Przemyśl (Galizien).

NIEDERLÄNDISCHE LEBENSVERSICHERUNGSGESELLSCHAFT

נידערלענדישענס לעבעפערזיכערונגס געזעלשאפט

דירעקציאן פיר עסטערווייך:

ווינען, 1 בעצירק, אספענפלאמין 1 (אום איינענען הויזע).

די געזעלשאפט פערזיכערט צו פערטען ביליגען פרעמיען נאך פער- שיעדענען קאמבינאציאנען אונד מיט גאר אנטידעמס געוויננאנטייל. פערנער עמפפעהלען וויר אלס אייסערסט גינסטיג דען אבשלוס נאך טאריף 28 היעבי ווירד. ביי אבליענען דעם פערזיכערטען אן די הינטערבליע- בענען (יורשים) איינע זעהר האהע פענסיאן נעמליך 10 פראצענט דער פערזיכערטען סומע. אונד טראמטדעם נאך אבליוף דער פארזעהר פער- איינבארטען פערזיכערונגסדויער אהנע יעדען אכצונג דער עמפפאנגענען פענ- סיאן די פאלע פערזיכערטע סומע אן די ערבנען צור אויסצאהלונג געבראכט. — צור ערקלערונג דיענע פאלגענדעם ביישפיעל:

איין טאגן פאן 35 יאהרען פערזיכערט 10.000 קראנען, צאהלבאר אין 25 יאהרען, וואפיר יעהרליך 491 קראנען אן פרעמיען צו צאהלען זינר. (דיעזע פרעמיע קאנן אויך אין פיערטעליעהרליכען אדער מאנאטליכען ראטען ערפאלגען) אנגענאמען דער פערזיכערטע ווירדע נאך אבליוף פאן 3 יאהרען שטערבען זא צאהלט די געזעלשאפט אן די ערבנען איינע יעהרליכע פענסיאן פאן 1000 קראנען, אונד צוואר 22 יאהרע לאנג, נעמליך ביז צום אבליוף דער געוועהרטען אויפשוכציג. נאך אבליוף דיעזער 22 יאהרע הערט די פענסיאנס- צאהלונג אויף אונד די געזעלשאפט פערזיכערט אן די הינטערבליעבענען אויסער- דעם נאך די פאלע סומא פאן 10.000 קראנען. צור אויסצאהלען פאן פערזיכערונגען אונד ערטיילונג פאן אויסקינפטען העלט זיך עמפפאהלען:

Die General-Agentur der „Niederländischen“

Löbel & H. Taubes, Czernowitz:

מיטארבייטער ווערדען אן אלען ארטען געזוכט.

כשרה זעלכווארען פאבריק

A. Finkelstein, Lemberg, Gofuchowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זעלכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט מיט דען מאדערנסטען בעהעלפען איינגעריכטעט. ווי עלעקטרישע קראפט א. ה. וו.

אונד ערציגט נור פרימא-ווארע

בהבשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

קאנקורז.

יועצי עדת היהודים בקראקא יע"א החליטו למנות עליהם רב יושב על כסא הרבנות בקראקא עיר ששמשו בה גדולים וגאונים לתפארת ישראל — ומבקשים מאת המשתדלים לעמוס על שכמם המשרה הנכבדה הזאת לשלוח על יד נשיא הקהלה את תעודותם עד יום י"ט אדר ראשון הבע"ל (28 פעבער 910) תנאי משרת הרבנות הלא כתובים בתקוני (שטאטוטען) עדת היהודים פה וישולחו לכל מבוקשם.

הפרס לשנה יקוצב עם המשתדל.

נשיא העדה

Dr. Samuel Tilles.

מודעה.

ראשי קהל ישורון בעיר ירוסלב בגאליציא מודיעים בזה כי יבוקש

רב אב"ד

אשר ישב על כסא הרבנות בהחלטנו. הכשרונות הנחוצות להחפץ במשרה הזאת הן: מלכוד שגדולי הרבנים יעידו עליו שהוא גדול בתורה ובהכמה ביראה ובהוראה, עוד ידיו תהיינה רב לו גם בידעות חול' הרושות לפי חוקי המדינה ובין לדבר צחות בשפת ארצנו ומשפט אורה יהי לו בארצות אוסטריא. מי אשר אלה לו, יאבה לשלוח הנה את כתבי תעודתו עד יום ו' יולי 1910 אודות השכר וההכנסות האחרות וזכו אוטר' יחד הרב וראשי העדה.

יארזאבלי, ט"ז מכת תרע"ו

בשם ראשי עדת ישורון

דר. פריעדוואלד

ראש הקהל.

ווער בייא דער ערסטען קוועלע

פעטטיהערינגע

מאטיעס-הערינגע

פולל-הערינגע

בויערן-הערינגע

אונד שנייד-הערינגע

קויפען ווילל, אונד זיך דיא רייזענדען פראוויזיאן ערשפארען ווילל ווענדע זיך דיר ע.ק.ט אן דער גרעסטען הערינגס-עקספארט-פירמא

Markus Schwartz, Podgórze.

פערזענדעט אויך מאטיעס-הערינגע (פאסט-הערינגע) אין צירקא 5 קילא פאסטפאסט א K. 3.60 עטוואס ערהאבענעס.

M. Gutwirth, Bochnia

liefert Knochenmehl und Thomasmehl in jeder Gehaltslage zu sehr billigen Preisen.

מגיד.

החברה לומדי משניות באשפיצין מבקשה מגיד משרים איש ירא ותי"ח בעל מסביר ופיפיות יפה, פחות מכן חמשים שנה, ושכרו 700 כתרם לשנה חוץ הכנסות צדדיות, הרוצה להמנות יוכל לבא על הבחינה איזה שבת ויבא תעודותיו מעיר מולדתו ומחברגים דשם. והעת הקצבה עד 1 מרץ 1910, כי המגיד הישן ילך לדרבו בשלום וכרצון טוב במוסכם כל החברה. הוצאת נסיעת הדרך תושב רק לזה שיתמנה.

אשפיצין שבט תרע"ו אדרעסע

אברהם קויפמאן Oświęcim

מיינ האטעל

און רעסטוראציע כשרה

געבען קאפע צענטראל

אין קאלאמעני - -

איז פון אלע יודיש ארטאדאקסע געסט אלס זעהר בעקוועם, ביליג און אנגענעהם אנערקאנט געווארען. גרויסער זאאל געאיינגעט פיר אונטערעהעלטע פארטרענע יונג חתונות, שענע צימער, בעסטע כשרה קיכע, קויפמענישעם גאסטרויז, ביליגע פרייזע. פיר האנדעלסריי זענדע פארצונספרייזע. קומט איבער- צייגט אייך.

SALOMON SPERBER, KOLOMEA.

יואר וויינרעב, לעמבערג, קראקויערגאססע נומר 32 עקע שטשעלעצקאגאססע נומר 2

עמפפעהלט זיין גרעסטעס

שפעציעל פיר אויסשטייער איינקייפע איינגעריכטעטעס מאגאזין פאן נייהייטען איי שניטטי, זיידען, וואללשטאפפע, מאדעווארע.

האמטל ורעסטוראציאן כשר
לבע"ב יהודים של
שלום אהרן ראזענטאל
בלבוב רחוב רזעניצקא 13
טעלעפאן נומ 1314

מעטה משובח
J. B. RAPAPORT
Dąbrowa bei Tarnów
GROSSMETHBRAUEREI
Gegründet im Jahre 1878,
u. Premonitt mit Goldenen Medaillen.
עמעפיעלט זיינע אללגעמיין געריהמטע
ערצייגונג אין פערשיעדענען סארטען,
א. צ. ראהען, ווייסען, דאפעלמעטה,
קאפאוויין, מאלניאק, ווישניאק, אלטער
בומעלען-מעטה, אללא טאלאנא צו
בילדיגען פרייען; פערנער בענענוואקס
און שלאדערהאניג פיר קאלאניאל-
ווארענהאנדלונגען. — פיר רעעלע
בעדיענונג אונד פאללסטע צופרייע-
דענהייט ווירד גארנאמירט.

ISIDOR KRIEGER
Friedland bei Mistek (Mähren)
פערזענדעט פוהרמאנס- אונד פיאקער-
פייטשען אויס פרימא קערן-לעדער גע-
שניטטען צו בילדיגסטען פרייען. פערזאנד
פער נאכנאהמע.

HOTEL KATZ
Rzeznicka 7, Lemberg
טעלעפאן נומ 1360
הוא האכפניא והמסעד שלי ירחיו כמה
שנים ברהוב רייסאנא ועתה נעתקו הלוכ
ערוכים בחדרים מרווחים ומאכלי מעדנים
ערוכים בתכלית הכשרות והנקה לאחינו
ב"י החרדים, אף למהדרין מן המהדרין.
יוסף כ"ץ.

גענוזע-פעטט.
ראהעס אונד געקאכטעס פערזענדעט
בשר טעגליך פרישעס וגם לפסח
Juda Zins, Husiatyn, (Gallzien)
פרייע אונד הכשרים מהרכנים הגאונים
מבערוואן, מפרעמיסלא ומסטרי זענדע אויף
פערלאנגען.

ביליג דראהטגעוועבע
פיר זפען ארכיטער אונד אייזענהענדלעד
אללע נומערן אונד כרייטען
bei **L. APERMAN, BRODY**
Theelager.

מודעה לאורייתא
האבות החפצים בהשתלמות בניהם בלמוד
הלשון והספרות יפנו אלי ואקבל תלמידים
גם להאריחם בבית. גם אודיע בזה שטספרי
"ורגון ולשון-עבר" נשאו לי רק מעט
אכסמפליים ומחירו 1.20 כתר, ווריוון
יטהרו לקנות ובל הקודם זכה.
M. J. HEILMANN, Podgórze - Krakau
Józefińska 24.

Wyd.: { Naftali Hof
S. M. Laser
Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser.
Drukiem M. Lenkowieza w Krakowie.
Bożego Ciała 22.

BARUCH LANDAU
Krakau, Stradom 11
im Hause des „Hotel Londres“.
גראסעס לאגער פאן העררען, דאמען- אונד קינדער-וועשע וויא אויך
שירטינגע, ליינוואנדע, טישצייג, מאשען, האנד- אונד ליינטיכער בעטט-
וועשע, שמעפדעקע, טריקאטאוען, זאקען, שטרימפפע אונד ו. ו.
רייכהאלטיג איינגעריכטעט פיר
הייראטס- אויסשטאטונגען.
בעשטעלונגען פאן אויסווערטס ווערען זארגפעלטיג צום אנגע-
געבענען טערמין אויסגעפיהרט. צו דען בילדיגסטען פרייען.
— פרייזליכען גראטיס! —

Erstes und Grösstes
Gramophonhaus
JOSEF WECHSLER
Engros & Endetail
Lemberg. Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.
גענעראלפערטריכער דער גראמאפאן אקציען-געזעלשאפט
מיט מארקע „שרייבענדער ענגעל“
גרעסטעס לאגער פאלנישער, רייטשער, העברעאישער אונד
יידישער פלאטען מיט מארקע „ענגעל“.
20.000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער
שטעטס אס לאגער
רעפערטורטיילע אונד ווערקשטעטע אס ארטע בעסטע אימטויש-
בעדיגונגען. — פרייזקאטאלאגע גראטיס אונד פראנקא.
לעמבערג, טעלעפאן 2033 II
קראקא, טעלעפאן 641

ביום 1 לחדש יולי 1909 נפתחו בלבוב עסקי
KREDIT-UNION
reg. Gen. m. b. H.
Lemberg, ul. Karola Ludwika 35
תכלית מוסד הבנק הזה של אגודת שותפים גדולה היא להרים המצב
הכלכלי של יהודי גליצא במתן הלוואות בזול, תמיכת כל התאמצות
להסתדר, המתגלה באיזה מקצוע ומקום, וביהוד ביסוד מהפוני תעשיה
ואגודות כלכלה מכל המינים ועזרה כדרך בנקים מרובים במפעלי עסקים
של סוהרים ובעלי מלאכה יהודים.
הננו מזמינים את אחינו בכל מקום שהם לקנות מניותינו בנות 200
כתרים (מלבד 10 כתרים לקרן השמורה)
והפקיד אצלנו פקדונות כסף
נגד 4 אחוזים טמאה עסקא.
הנהגת הקרדיט-אויגיון בלבוב.

Newyorker Germania
Lebensversicherungsgesellschaft.
Versicherungsstand am Schlusse des Jahres 1905 K. 539,686.228.—
Stand der Activa laut Bilans Ende 1905 „ 176,528.370.—
Einkünfte von Assekuranz Prämien und Zinsen 1905 „ 30,748.986.—
Ueberschuss vom Jahresumsatz K. 2,215.336.— }
Reserven v. früheren Jahren für Dividende „ 11,718.647.— } „ 13,934.003.—
Folgende Vorteile bietet die Newyorker Germania ihren Versicherten :
1) Sie gewährt die ersten Dividenden schon nach Ablauf des ersten Jahres ;
2) die Polizen behalten ihren Wert nach 3 Jahren der Ausstellung sogar wenn
die Versicherten durch Selbstmord oder Duell starben, und auch in Fällen,
in welchen der Antrag objectiv falsche Deklaration enthält ; 3) Reise um die ganze
Erdbugel unterliegen keine besonderen Prämien ; 4) ebenso brauchen im Kriegsfall die
zu den Waffen Berufenen keine besonderen Prämien zu zahlen ; 5) nach 3-jähriger Ver-
sicherung kann der Versicherte, bei Einstellung weiterer Entrichtung der Prämien, über
die Polizze frei verfügen, gemäss der in der Polizze ersichtlichen Instruktion.
General-Agentur für Westgalizien :
Sigmund Gleitzmann, Krakau
Jasnagasse 5.
Agenten unter günstigsten Bedingungen gesucht.

נור 2 העללער קאסטעט זיא
אינע פייערהאסעס
צינוען דעם בעטראגעס פער טאג אונד
זאלל אינע זאלבע אין קיינעם געשעפטע
אונד אין קיינער וואהנונג פעהלען. דא זיא
דאדורך רהויג שלאפען אונד פאהרען
קענען אונד אונטערוועגס זיך איהרעס
פערטעגענס זיכער פיהלען.
עס ליעפערט דיא בעסטע קאנסטרוק-
ציאן פייערפעסטען אונד געגען איינברוך
זיכערע קאסטען אויס דער
ווינער קאסענפאבריה
זעהר קאנקורענצעהיג פיר ווייער-
פערקייפער אונד פרייוואט פיר
זעמטליכע צוועקע אונד צו יעדעס מעבעל-
גארניטור לויט וואונש אהנע מעהרקאסטע-
פאסענד
ARON SCHWARZ, CHRZANÓW.
סאלידע פלאטעפערטריכע אונד ווערען
געזוכט. — פערלאנגען זיא אפערטע.

האניאק לאגער של פסח
אל
PINKASZ RATH
Slivovitz- & Cognac-Lager und Brennerei
Borgoprund Siebenbürgen.
על כשרותי וגאמנותי יעידו; ש"ב הרב
הגאון האבד"ק ושי"ב הרב הגאון הצדיק
מרעש של"ט"א.

האכפרימא פאסטא
צו שוהע און צו מעטאל
אין אלע פארבען און גרעמען פון די
געזעצליך געשיצטע מארקען Feniks
און Teęza טרוקענט קיינמאל נישט
אויס פונקטאבנלאנק. שאדט נישטדעם
לעדער, און גליצערין-פאסטא. ליע-
פערט די **בעמישע פאבריק**
CH. I. J. TEITELBAUM
Kraków, Bonifratska 5,
ביי אבנאהמע פון 100 דוצענד
פער נאכנאהמע סעפאראטע אפערטע.
ליעפערונג פראסט, רעעלע בעדיענונג
צו פולסטע צופרייעדהייט גארנאמירט.
מוסטערן גראטיס אונד פראנקא.
פלאץ-אנענטען אין גרעסערע שטעט
געזוכט.

להג הפסח הבא.
אגודת בורסי "התקוה" במושבת פתח
תקוה בא"י מוכרת יין קוניאק וספירט
משוכחים מאד כשרים לפסח אף למהדרין
מן המהדרין. הכל עומד תחת השגחת
רב המושבה ומפורשים מהם תוים ונוהרים
על כל המצות התליות בארץ. המחירים
נמוכים מאד. נשלח רק ע"י נאכנאהמע
אחרי תשלומי שלשים אחוזים דמי קדימה
השולח כל המחיר במקדם ישיג הנהגה
עשרה אחוזים מהמחיר הקצוב. הכסף ישלח
בעדנו לאנגלא-פלשתינא קומפני ביפו או
ישר אלינו ע"פ הכתבת :
Agudath Kormei Hatikwah
PESACH TIKWA bei Jaffa
Palästina.
המכירה הראשית בגליצא נמסרה אל
Palästina Handelsgesellschaft in Lemberg.